

УДК: 577.352.5

Інактиваційні властивості дикого ($Ca_v3.1_{wt}$) та мутантного ($Ca_v3.1_{Q172H}$) кальцієвих каналів при дії нікелю

О.В.Носаль, О.І.Болдирєв, О.П.Любанова, Я.М.Шуба

*Міжнародний центр молекулярної фізіології НАН України; Інститут фізіології імені О.О.Богомольця НАН України; Державна ключова лабораторія молекулярної і клітинної біології (Київ, Україна)
elena_n@biph.kiev.ua*

Вивчали вплив Ni^{2+} на властивості інактивації $Ca_v3.1$ -каналу дикого типу ($Ca_v3.1_{wt}$) та його мутанту – $Ca_v3.1_{Q172H}$ -каналу. Дослідження проведені за допомогою стандартної методики двохелектродної фіксації потенціалу. Показано, що при використанні Ca^{2+} в якості переносника заряду, на відміну від Sr^{2+} (крім $Ca_v3.1_{Q172H}$ -каналів) чи Ba^{2+} , параметри стаціонарної інактивації статистично значуще не змінювались в обох каналах при дії нікелю.

Ключові слова: T-тип кальцієвих каналів, Ca^{2+} , ооцити *Xenopus*, Ni^{2+} .

Инактивационные свойства дикого ($Ca_v3.1_{wt}$) и мутантного ($Ca_v3.1_{Q172H}$) кальциевых каналов при действии никеля

О.В.Носаль, О.І.Болдирєв, О.П.Любанова, Я.М.Шуба

Изучали влияние Ni^{2+} на свойства инактивации $Ca_v3.1$ -канала дикого типа ($Ca_v3.1_{wt}$) и его мутанта – $Ca_v3.1_{Q172H}$ -канала. Исследования проведены с помощью стандартной методики двухэлектродной фиксации потенциала. Показано, что при использовании Ca^{2+} в качестве переносчика заряда, в отличие от Sr^{2+} (кроме $Ca_v3.1_{Q172H}$ -каналов) или Ba^{2+} , параметры стационарной инактивации статистически значимо не изменялись в обоих каналах при действии никеля.

Ключевые слова: T-тип кальциевых каналов, Ca^{2+} , ооциты *Xenopus*, Ni^{2+} .

Effect of Ni^{2+} on inactivation properties of wild type ($Ca_v3.1_{wt}$) and mutant ($Ca_v3.1_{Q172H}$) calcium channels

О.В.Носаль, О.І.Болдирєв, О.П.Любанова, Я.М.Шуба

The aim of study was to investigate the effect of Ni^{2+} on $Ca_v3.1_{wt}$ - and $Ca_v3.1_{Q172H}$ -channels inactivation. Membrane currents in the oocytes were recorded using a conventional double-microelectrode voltage-clamp technique. It is shown that in the presence of either Sr^{2+} (except the $Ca_v3.1_{Q172H}$ -channels) or Ba^{2+} , but not Ca^{2+} , as an extracellular charge carrier, for both channels, the shift in stationary inactivation parameters was statistically significant.

Key words: T-type calcium channels, Ca^{2+} , *Xenopus* oocytes, Ni^{2+} .

Вступ

Потенціалокеровані кальцієві канали характеризуються здатністю через деякий час після відкриття у відповідь на деполяризацію переходити в непровідний стан (інактивуватися). Цей процес є дуже важливим з огляду на його вплив на регуляцію фізіологічних процесів, які залежать від кількості кальцію, що надходить в клітину під час її електричної активності (Yunker, McEnergy, 2003).

Кальцієві канали T-типу ($Ca_v3.1$ - $Ca_v3.3$) різняться між собою за своїми біофізичними властивостями, а їх воротні процеси зазнають змін внаслідок дії численних чинників, зокрема таких, як біоактивні ліпіди, окисно-відновні агенти, глутамат, сигнальні молекули, тощо (Iftinca, 2011).

Відомо, що T-канали характеризуються варіабельністю чутливості до дії іонів нікелю. З'ясовано, що найбільш чутливі до їхньої дії $Ca_v3.2$ -канали в своїй структурі мають позаклітинне місце зв'язування для цього катіона, що сформоване амінокислотами IS3-IS4 ділянки з визначальним молекулярним елементом – гістидином, що знаходиться в 191 позиції (H191) (Kang et al., 2006).

Варто зазначити, що серед усіх потенціалозалежних кальцієвих каналів лише $Ca_v2.3$ - та $Ca_v3.2$ -канали містять гістидин в ділянці IS3-IS4 петлі. Окрім того, серед усіх високопорогових кальцієвих каналів, саме $Ca_v2.3$ -канали під дією нікелю демонструють найбільший зсув у потенціалозалежності воротних процесів (Zamponi, 1996). Це може вказувати на особливу роль цього амінокислотного залишку в модуляції роботи кальцієвих каналів, що його містять, при дії нікелю.

Метою даної роботи стало дослідження впливу Ni²⁺ на властивості інактивації Ca_v3.1-каналу дикого типу (Ca_v3.1_{w/t}) та його мутанту – Ca_v3.1_{Q172H}-каналу, у якого глутамін (Q) в еквівалентній позиції до H191 Ca_v3.2-каналу замінений гістидином, і його залежність від типу проникаючого іону.

Матеріали та методи

Досліди проводили на ооцитах *Xenopus laevis*, що експресували Ca_v3.1-канал дикого типу (Ca_v3.1_{w/t}) та його Q172H-мутант (Ca_v3.1_{Q172H}-канал). Ооцити були виділені за стандартною методикою (Осипенко и др., 2003). Процедура приготування та ін'єкції матричної РНК (мРНК) клонованого Ca_v3.1-каналу дикого типу та його мутанту – Ca_v3.1_{Q172H}-каналу була детально описана нами раніше (Носаль та ін., 2012).

Струми через експресовані кальцієві канали вимірювали із застосуванням методики двохелектродної фіксації потенціалу в розчині, що містив в якості переносника заряду Ca²⁺, Sr²⁺ чи Ba²⁺. Склад розчину був таким (ммоль/л): CaCl₂ (або BaCl₂, або SrCl₂) – 10,0, TEA-Cl – 107,5, HEPES – 5,0 (pH 7,4 встановлювався за допомогою TEA-OH). Нікель (II) хлорид гексагідрат (NiCl₂·6H₂O) спочатку розчиняли в деіонізованій воді, отримуючи таким чином 100 мМ стоковий розчин, який потім додавали безпосередньо в розчини для вимірювання струмів до бажаної концентрації (60 або 300 мкМ).

Для пригнічення ендогенної кальційзалежної хлорної провідності, за 30 хвилин до початку експерименту в ооцит вводили 50 нл буферного розчину ВАРТА (20 мМ; pH 7,4 встановлювався за допомогою КОН).

Обробку та аналіз результатів проводили за допомогою програмного забезпечення Clampfit 9.0 ("Axon Instruments", США) та OriginPro 8 ("OriginLab Corp.", США). Статистичну обробку отриманих результатів проводили з використанням t-критерію Стьюдента.

Результати досліджень та обговорення

На 4-7 день після ін'єкції в ооцити мРНК, що кодує Ca_v3.1- або химерний Q172H-канал, ми спостерігали експресію цих каналів за наявністю вхідних Ca²⁺, Sr²⁺ чи Ba²⁺-струмів (Носаль та ін., 2012).

Характеристика стаціонарної інактивації для кожної клітини будувалась як залежність амплітуд кальцієвого, стронцієвого чи барієвого струмів при тестуючій деполяризації до V_m = -20 мВ від величини кондиціонуючого потенціалу в діапазоні -120 ÷ -30 мВ.

Апроксимація отриманих експериментальних точок функціями Больцмана дозволила визначити параметри стаціонарної інактивації як в контролі для кальцієвого, стронцієвого та барієвого струму через Ca_v3.1_{w/t}- та Ca_v3.1_{Q172H}-канали, так і при дії нікелю.

Таблиця 1.

Параметри стаціонарної інактивації в контролі для кальцієвого, стронцієвого та барієвого струму через Ca_v3.1_{w/t}-канали при дії 300 мкМ та Ca_v3.1_{Q172H}-канали при дії 60 мкМ нікелю; n=4–8

Канал	Пара-метр	Ca ²⁺		Sr ²⁺		Ba ²⁺	
		контроль	нікель	контроль	нікель	контроль	нікель
Ca _v 3.1 _{w/t}	V _{1/2} , мВ	-70.4	-69.8	-77.3	-76.9*	-73.1	-70.2**
	k, мВ	4.6	4.5	5.4	8.1*	4.6	10.8**
Ca _v 3.1 _{Q172H}	V _{1/2} , мВ	-68.5	-66.9	-71.7	-70.5	-76.3	-75.9
	k, мВ	7.4	5.5	5.8	6.7	4.0	6.0**

Примітка: *p<0,05, **p<0,01 у порівнянні з контролем.

З табл. 1 видно, що нікель призводить до статистично значущого зсуву потенціалу половинної інактивації в бік позитивних значень для стронцієвих та барієвих струмів через Ca_v3.1_{w/t}-канали, що може вказувати на його вплив, в даному діапазоні концентрацій, на величину поверхневого потенціалу при використанні цих переносників.

Виявлено статистично значуще зростання фактору крутизни k для стронцієвих струмів через Ca_v3.1_{w/t}-канали та барієвих струмів через обидва досліджуваних канали. Цікаво, що цей параметр для барієвих струмів через Ca_v3.1_{w/t}-канали зростає найбільше серед усіх струмів з різними переносниками заряду.

Зростання значень фактору крутизни – k вказує на те, що нікель змінює воротний заряд в обох каналах. Водночас ступінь таких змін залежить від типу проникаючого іону. Це може бути обумовлено тим, що в Ca_v3.1-каналі існує зв'язок між амінокислотними залишками селективного фільтру і

воротним механізмом (Talavera et al., 2003), а також іншими молекулярними детермінантами (з їх відповідними особливостями внаслідок мутації), що взаємодіють із досліджуваними катіонами.

Слід зазначити, що при використанні Ca^{2+} як переносника заряду параметри стаціонарної інактивації не зазнавали статистично значущих змін в обох каналах. Це, ймовірно, пояснюється зниженням афінності для нікелю в цьому випадку.

Попередніми дослідженнями показано, що взаємодія нікелю з $\text{Ca}_v3.1_{wt}$ -каналами, експресованими в HEK-293 клітинах, призводить до змін в воротних характеристиках каналу. Зокрема, показано, що під дією нікелю відбувається зсув активаційної кривої в бік позитивних потенціалів і збільшення фактору крутизни (Lacinova et al., 2000).

Отримані нами дані узгоджуються з результатами (Kang et al., 2006), які також показали зсув потенціалу половинної інактивації в бік позитивних значень для бар'єрних струмів через $\text{Ca}_v3.1_{wt}$ -канали під дією Ni^{2+} та відсутність його суттєвих змін для $\text{Ca}_v3.1_{Q172H}$ -каналів. В цій же роботі висловлюється припущення про те, що нікель, зв'язуючись з гістидином, що знаходиться в 191 позиції (H191) в ділянці IS3-IS4 петлі, впливає на воротні процеси, стабілізуючи канал в закритому стані.

Нещодавно було уточнено, що сайт зв'язування для нікелю та інших мікроелементів, таких як мідь та цинк, в $\text{Ca}_v3.2$ -каналах утворений Asp-Gly-His мотивом в IS3-IS4 ділянці і залишком аспартату в ділянці IS2 (Kang et al., 2010). Це сприятиме ще більш детальному аналізу природи ефектів нікелю на воротні процеси в кальцієвих каналах.

Висновки

Таким чином, наявність змін в параметрах стаціонарної інактивації в обох каналах при дії нікелю залежить від типу проникаючого іону та каналу і є, ймовірно, відображенням опосередкованої модуляції воротних процесів в цих каналах.

Автори вдячні доктору Е.Пересу-Реесу (Університет штату Вірджинія, США) за надання клонів низькопорогових кальцієвих каналів.

Список літератури

- Носаль О.В., Любанова О.П., Шуба Я.М. Комплексна модуляція $\text{Ca}_v3.1$ Т-типу кальцієвих каналів нікелем // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2012. – №17(252). – С. 115–123. /Nosal O.V., Lyubanova O.P., Shuba Y.M. Kompleksna modulyatsiya $\text{Ca}_v3.1$ T-typu kaltsievyykh kanaliv nikel'em // Visnyk Luganskogo natsionalnogo universytetu im. Tarasa Shevchenka. – 2012. – №17 (252). – S.115-123./
- Осипенко В.Н., Найденов В.Г., Костюк П.Г. и др. Блокирование клонированных низкопороговых кальциевых каналов нейролептическими препаратами // Нейрофизиология. – 2003. – Т.35, №1. – С. 9–18. /Osipenko V.N., Naydenov V.G., Kostyuk P.G. i dr. Blokirovaniye klonirovannykh nizkoporogovykh kaltsievyykh kanalov neyrolepticheskimi preparatami // Neurophysiologiya. – 2003. – T.35, №1. – S. 9–18./
- Yunker A.M., McEnergy M.W. Low-voltage-activated ("T-Type") calcium channels in review // J. Bioenerg. Biomembr. – 2003. – Vol.35 (6). – P. 533–575.
- Iftinca M.C. Neuronal T-type calcium channels: what's new? Iftinca: T-type channel regulation // J. Med. Life. – 2011. – Vol.4 (2). – P. 126–138.
- Kang H.W., Park J.Y., Jeong S.W. et al. A molecular determinant of nickel inhibition in $\text{Ca}_v3.2$ T-type calcium channels // J. Biol. Chem. – 2006. – Vol.281. – P. 4823–4830.
- Zamponi G.W., Bourinet E., Snutch T.P. Nickel block of a family of neuronal calcium channels: subtype- and subunit-dependent action at multiple sites // J. Membrane Biol. – 1996. – Vol.151. – P. 77–90.
- Talavera K., Janssens A., Klugbauer N. et al. Pore structure influences gating properties of the T-type Ca^{2+} channel $\alpha 1G$ // J. Gen. Physiol. – 2003. – Vol.121. – P. 529–540.
- Lacinova L., Klugbauer N., Hofmann F. Regulation of the calcium channel $\alpha 1G$ subunit by divalent cations and organic blockers // Neuropharmacology. – 2000. – Vol.39. – P. 1254–1266.
- Kang H.W., Vitko I., Lee S.S. et al. Structural determinants of the high affinity extracellular zinc binding site on $\text{Ca}_v3.2$ T-type calcium channels // J. Biol. Chem. – 2010. – Vol.285 (5). – P. 3271–3281.

Представлено: Г.В.Соткіс / Presented by: G.V.Sotkis

Рецензент: Є.Е.Перський / Reviewer: Ye.E.Persky

Подано до редакції / Received: 01.11.2013